

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/161/2021
Identifikačné číslo spisu:	3716200639
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3716200639.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: nesvojprávna M. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. J. XXXX/XX, O., t. č. R. A. A. A., A., v zastúpení opatrovníkom Centrum sociálnych služieb Sloven, Slávnica č. 68, právne zastúpená JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o. so sídlom Stará Vajnorská cesta 37, Bratislava proti žalovanej: Allianz - Slovenská poisťovňa a.s. so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 8C/18/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 19. decembra 2018 sp. zn. 17Co/209/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaný nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 06. júna 2018 č. k. 8C/18/2016-124 I. výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni na jej účet titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 20.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, II. výrokom priznal žalobkyni z priznanej sumy nárok proti žalovanému na náhradu trov konania a právneho zastúpenia v rozsahu 100 % a žalovanému uložil povinnosť tieto trovy konania a právneho zastúpenia nahradiť k rukám právneho zástupcu žalobkyne do 3 dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým bude rozhodnuté o výške trov konania, III. výrokom súd žalobu o zaplatenie 25.896 eur titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a o zaplatenie 12.948 eur titulom navýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zamietol a IV. výrokom žalovanému zo zamietnutého nároku žalobkyne náhradu trov konania nepriznal.

1.1 Súd prvej inštancie žalobu zo dňa 22.01.2016 o náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej aj „SSU“), a to tak v časti základného bodového hodnotenia ako aj zvýšenia súdom zamietol z dôvodu premlčania v dvojročnej premlčacej dobe podľa § 106 ods. 1 v spojení s § 113 Občianskeho zákonníka, ktorej začiatok počítal od právoplatnosti rozhodnutia súdu o ustanovení opatrovníka nesvojprávnej

žalobkyni. Súd prvej inštalácie uviedol, že žalobkyni bol právoplatne ustanovený opatrovník dňa 15.02.2013, čo znamenalo, že mal v podstate dva roky na to, aby nároky z titulu SSU uplatnil na súde, čo však neurobil a v konaní zároveň nebolo preukázané, že by sa obrátil na žalovanú ako poisťovateľa dotknutého motorového vozidla a tá by jeho žiadosť odmietla, takže zároveň podľa súdu prvej inštalácie nebolo možné akceptovať námietku žalobkyne, že žalovaný uplatnil námietku premĺčania v rozpore s dobrými mravmi.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne a žalovanej rozsudkom z 19. decembra 2018 sp. zn. 17Co/209/2018 I. výkonom rozsudok súdu prvej inštalácie v časti o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy 20.000 eur zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy 5.000 eur, a to do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia a vo zvyšku žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy zamietol, v II. výroku rozsudok súdu prvej inštalácie vo zvyšku, t. j. v časti zamietnutia žaloby titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia potvrdil a III. výkonom rozsudok súdu prvej inštalácie vo výrokoch o trovách konania zmenil tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2.1 Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobkyne do výroku o zamietnutí žaloby o zaplatenie SSU a zvýšenie SSU odôvodnenom zo strany súdu prvej inštalácie premĺčaním práva za dôvodné. Podľa neho sa súd prvej inštalácie riadil právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho skoršom zrušujúcom rozhodnutí. Pre otázku začiatku plynutia premĺčacej doby odvolací súd považoval za riadne ustanovenie zástupcu nesvojprávneho už právoplatnosť rozhodnutia o jeho ustanovení a nie až vydanie listiny o jeho ustanovení. Čo sa týka potreby schválenia žaloby nesvojprávnym súdom, takéto súdne rozhodnutie bolo síce pre toto konanie potrebné, no dĺžka konania o schválenie podania žaloby nemá vplyv na plynutie premĺčacej doby. Žalobu iniciujúcu toto konanie bolo možné podľa odvolacieho súdu podať už pred schválením jej podania súdom a súd v tomto konaní by na výsledky konania o schválenie podania žaloby musel počkať. Schválenie podania žaloby za nesvojprávnou preto nebolo prekážkou, pre ktorú by nebolo možné uplatniť právo na súde a nemalo preto vplyv na plynutie premĺčacej doby.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorým sa domáhala zrušenia rozsudku odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštalácie a žiadala vrátenie veci súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie. Ako dôvod dovolania uviedla § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), pričom mala za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky výkladu ustanovenia § 113 Občianskeho zákonníka, teda či slovné spojenie „dokiaľ im nie je ustanovený opatrovník“ treba vykladať tak, že „ustanovenie opatrovníka“ sa viaže výlučne na nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia o tom, kto bude zákonným zástupcom osoby, ktorá nie je spôsobilá na právne úkony, alebo či je potrebné ho vykladať tak, že ustanovenie opatrovníka sa neviaže len na formálne nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia o osobe opatrovníka, ale aj na skutočnú možnosť v mene zastúpeného právo, ktoré podlieha premĺčaniu, vykonať. Dovolateľka mala za to, že pre aplikáciu ustanovenia § 113 Občianskeho zákonníka je právne významné nie len rozhodnutie súdu o tom, kto je opatrovníkom nesvojprávnej osoby, ale aj listina o ustanovení za opatrovníka, v ktorej je vymedzený rozsah práv a povinností opatrovníka.

4. Žalovaná vo vyjadrení navrhla dovolanie zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) uznesením z 25. júna 2020 sp. zn. 7Cdo/195/2019 dovolanie žalobkyne odmietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd vyhodnotil dovolanie žalobkyne ako podané oneskorene a preto ho podľa §§ 447 písm. a) CSP odmietol bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Mal za to, že dátum uvedený na potvrdení o odoslaní dovolania bol 16. apríl 2019, pričom dvojmesačná lehota na podanie dovolania uplynula 13. apríla 2019 a posledným dňom na podanie dovolania bol nasledujúci pracovný deň - pondelok 15. apríl 2019.

6. Na základe sťažnosti žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z

13. apríla 2021 č. k. IV ÚS 598/2020 - 32 rozhodol, že najvyšší súd uznesením z 25. júna 2020 sp. zn. 7Cdo/195/2019 porušil základné právo žalobkyne na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania v sume 450,29 eur a zaplatiť ich právnomu zástupcovi žalobkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu bolo skúmanie včasnosti podaného dovolania.

6.1 Ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil skutočnosti spôsobilé preukázať, že dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa aj elektronickými prostriedkami bez autorizácie (e - mailom). Pokiaľ teda najvyšší súd pri posudzovaní včasnosti vychádzal len z podania urobeného elektronicky s kvalifikovaným elektronickým podpisom, dopustil sa takého pochybenia, ktoré zbavilo žalobkyňu prístupu k súdu, teda možnosti, aby najvyšší súd preskúmal ňou podaný mimoriadny opravný prostriedok. Povinnosťou najvyššieho súdu bude zaoberať sa dovolaním žalobkyne a náležitým spôsobom sa vysporiadať s otázkou, či uvedené podanie bolo urobené včas, a ak išlo o podanie bez zaručeného elektronického podpisu, či bolo doplnené v súlade s § 125 ods. 2 CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vyslovil v náleze z 13. apríla 2021 sp. zn. IV ÚS 598/2020 (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov).

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

9. Nesprávne právne posúdenie v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka videla pri riešení otázky „premlčania nároku na uplatnenie SSU a zvýšenie SSU“, pričom mala za to, že ustanovenie § 113 Občianskeho zákonníka, teda slovné spojenie „dokiaľ im nie je ustanovený opatrovník“ treba vykladať tak, že „ustanovenie opatrovníka“ sa neviaže len na formálne nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia o osobe opatrovníka, ale aj na skutočnú možnosť v mene zastúpeného právo, ktoré podlieha premlčaniu, vykonať. Podľa dovolateľky pre aplikáciu ustanovenia § 113 OZ je právne významné nie len rozhodnutie súdu o tom, kto je zákonným zástupcom osoby, ktorá je v právnom postavení veriteľa (rozhodnutie o ustanovení opatrovníka), ale aj rozhodnutie súdu o tom, či toto právo podliehajúce premlčaniu patrí do rozsahu práv a povinností, v ktorých je ustanovený opatrovník zastúpeného oprávnený zastupovať (listina o ustanovení za opatrovníka).

10. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnú otázku nastolí, nie už tým, pod ktoré písmeno § 421 CSP ju podradí.

11. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí (konkretizuje), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

12. K uvedenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 113 Občianskeho zákonníka je potrebné vykladať tak, že „ustanovenie opatrovníka“ sa viaže na okamih právoplatnosti rozhodnutia o pozbavení spôsobilosti na právne úkony a ustanovení opatrovníka, a nie vydanie listiny o ustanovení za opatrovníka. Práva a povinnosti opatrovníka sú dané konštitutívne samotným právoplatným rozhodnutím súdu o pozbavení spôsobilosti na právne úkony a o ustanovení za opatrovníka. Dovolací súd je toho názoru, že v zmysle § 113 Občianskeho zákonníka už na základe tohto rozhodnutia je opatrovník oprávnený konať za osobu pozbavenú spôsobilosti na právne úkony v rozsahu jej pozbavenia. Listinu o ustanovení za opatrovníka možno považovať iba na deklarovanie oprávnení opatrovníka voči tretím osobám (nie voči súdu), aby týmto tretím osobám nebolo potrebné predkladať priamo rozhodnutie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony a ustanovení opatrovníka.

13. Začiatok plynutia subjektívnej dvojročnej lehoty bolo potrebné počítať odo dňa, kedy si žalobkyňa preukázateľne mohla uplatniť svoje právo. Zo spisu vyplývalo, že žalobkyňa si bola schopná uplatňovať akékoľvek nároky až odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým jej bol ustanovený opatrovník, teda od 15.02.2013, kedy opravné uznesenie o ustanovení opatrovníka nadobudlo právoplatnosť. Preto v súlade § 113 Občianskeho zákonníka, keď platí 2 ročná subjektívna lehota a neuplatňuje sa objektívna lehota podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, premŕčacia doba začala plynúť až odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o ustanovení opatrovníka, teda od 15.02.2013 a táto lehota uplynula 15.02.2015. Žaloba na súd bola preukázateľne podaná až 22.01.2016, preto podľa dovolacieho súdu bolo správne, ak súdy v základnom konaní žalobu v tejto časti zamietli z dôvodu, že nárok na náhradu škody titulom SSU a zvýšenia tejto náhrady bol uplatnený neskoro. Je potrebné zároveň poukázať na to, že z § 113 OZ jednoznačne vyplýva, že plynutie premŕčacej lehoty je viazané na moment právoplatného rozhodnutia, ktorým bol ustanovený opatrovník a nie na listinu o ustanovení opatrovníka.

14. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd dospel v prejednávanej veci k záveru, že pokiaľ súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom založili svoje rozhodnutie v dovolateľkou nastolenej právnej otázke na právnom názore, že nárok na náhradu SSU a zvýšenie SSU je premŕčaný, treba mať za to, že ich rozhodnutia spočívajú na správnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

15. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie dovolateľky odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.